

OSMANLI MEDRESESİ'NİN KURUCUSU KAYSERİLİ DAVUD'UN HAYATI, ESERLERİ VE FİKİRLERİ ÜZERİNE BİR BAKIŞ*

*A Glance On The Works And Ideas Of The Life Of Kayserili Davud, Founder Of
Ottoman Medrese*

Doç. Dr. Nuran KOYUNCU**

Arş. Gör. Yusuf KILIÇ***

ÖZ

“Davud bin Mahmud bin Muhammed” veya bilinen adıyla “Kayserili Davud”, 1331 yılında fethedilen İznik şehrine kurulacak ilk Osmanlı medresesine Orhan Gazi tarafından davet edilir ve bu davete icabet eder. Böylece ilk Osmanlı müderrisi olarak görev alır. İlk müderris oluşu onu ve hakkında yapılacak çalışmalarını Türk Hukuk Tarihi açısından da önemli kılmaktadır. Kayserili Davud’un müderrislik geçmişi hakkında ayrıntılı bilgilere ulaşılamamaktadır. Ayrıca hukukçu kimliğiyle alakalı çalışmalar da yok denecek kadar azdır. Hakkındaki eserlerin çoğunluğu onun tasavvuf kimliğiyle ilgilidir. Bu bilgiler genel olarak İbn Arabî’nin sistemleştirdiği “Vahdet-i Vücut” felsefesine yoğunlaşmıştır. Dolayısıyla bu çalışmalar, Osmanlı medrese sisteminin kurucusu olan büyük bir alimin duygu ve düşünce dünyasını aydınlatması bakımından önemlidir.

ANAHTAR KELİMELEER: Kayserili Davud, Davud-el Kayseri, Osmanlı Medresesi, Hayat Suyu, Osmanlı Müderrisi, Vahdet-i Vücut.

ABSTRACT

“Dawud bin Mahmud bin Muhammad” also known as “Dawud Qayseri” was invited by Orhan Gazi to the the first medrese to be established in Iznik, which was conquered by the Ottomans in 1331. Thus, he served as the first Ottoman scholar. The fact that he was the first scholar makes him and his work important in terms of History of Turkish Law. Detailed information on the background of the scholarship of him could not be reached. In addition, there is little in the researches about the identity of lawyers. The majority of his work focus his sufi identity. This information is mainly focused on the Wahdet-i Wucut philosophy that Ibn Arabi has systematized. Therefore, these studies are important in terms of illuminating the emotions and thoughts of a great scholar who was the founder of the Ottoman madrasa system.

KEY WORDS: Dawud-el Qayseri, Ottoman Medrese, Water of Life, Ottoman Scholar, Wahdat-ı Wucut.

---

* Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih: 28.05.2019

Kabul Edildiği Tarih: 04.07.2019

DOI Numarası: [10.15337/suhfd.571244](https://doi.org/10.15337/suhfd.571244)

** Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi

E-Mail Adresi: nkoyuncu@erbakan.edu.tr

ORCID ID: [0000-0002-6696-9733](https://orcid.org/0000-0002-6696-9733)

*** Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi

E-mail Adresi: yusufkilig@erbakan.edu.tr

ORCID ID: [0000-0003-0554-2194](https://orcid.org/0000-0003-0554-2194)

GİRİŞ

Bilim, hukuk ve din adamı özelliklerini harmanlayan Kayserili Davud, kesinliği tartışmalı olsa da 1260 yılında Kayseri'de dünyaya gelmiştir¹. Kayserili Davud'un ailesinin bugün İran sınırları içinde yer alan; o tarihlerde ise Türklerin batıya göç yolu üzerinde olan Sava şehrinden gelerek Kayseri'ye yerleşmiş oldukları rivayet edilmektedir².

Kayserili Davud'un ailesinin Osmanlı topraklarına gelmeden önce yaşadığı 13. yüzyıldaki İran coğrafyası ve siyasi durum oldukça karışıktır. İran'da Büyük Selçuklu Devleti kurulup yıkılmış, ardından gelen Harzemşahlar, bu bölgeyi kontrol altına almıştır. Harzemşahlar, Cengiz Han'ın elçilerini öldürüp Cengiz Han ile yüzleşmeleriyle yıkılış sürecine girmiş ve bu coğrafya yıllarca süren keşmekeşe sürüklenmiştir. Kayserili Davud, Moğol istilası akabinde gelişen süreçten doğrudan etkilenmiş bir ailenin ferdidir. Moğolların İslam dünyasını ekonomik ve etnik yıkıma maruz bırakması, bölgede yaşayan halkları yeni arayışlara yöneltmiştir. Kayserili Davud'un ailesi de bu süreçte Sava şehrinden Kayseri'ye gelip yerleşmiştir.

Osmanlı Devleti'nin kuruluş yıllarını aydınlatan Aşıkpaşazade tarihinde kısıtlı da olsa Kayserili Davud hakkında malumat verilmiştir. Yine kuruluş yıllarına ilişkin önemli bilgiler aktaran Taşköprülüzade'nin "Eş-Şakaiki'n Numaniyye fi Ulemai'd Devleti'l Osmaniyye eserinde de Kayserili Davud'un adı geçmektedir. Kayserili Davud hakkında yapılan ilk ciddi çalışma, Mehmet Bayraktar'ın Fransızca kaleme aldığı *La Philosophie Mystique Chez Dawud de Kayseri* isimli doktora çalışmasıdır. Bu çalışmanın hem Fransızcası hem de Türkçe'ye çevirisi yayınlanmıştır. Bunun yanında Bursa Mebusu Meh-

¹ **BAYRAKTAR** Mehmet, "Davud el-Kayseri", *DİA*, 1994, C. 9, s. 32; **BAYRAKTAR**, Mehmet, "Davud el Kayseri'nin Felsefesi", *Temaşa Erciyes Üniversitesi Felsefe Bölümü Dergisi*, Sy.3, Ocak 2015, s. 6; **KÜÇÜK**, Osman Nuri, "Davud el Kayseri'ye Göre Gerçek Sevgi", *Temaşa Erciyes Üniversitesi Felsefe Bölümü Dergisi*, Sy. 3, Ocak 2015, s. 61-77; **ÇAKMAKLIOĞLU**, M. Mustafa, "Davud el Kayseri'ye Göre Sufi Epistemolojisinin Temel Bir Kavramı Olarak "Keşf" ve Türleri", *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C.6, Sy. 4, Ocak 2017, s.247; **ŞAHİN**, Hasan, "Davud el Kayseri'ye Göre Allah'ın Kelamı", *Temaşa Erciyes Üniversitesi Felsefe Bölümü Dergisi*, Sy.3, Ocak 2015, s. 30; **YILMAZ**, Sadi, "Davud Kayseri'de Varlık, Bilgi ve İnsan", *Milel ve Nihal: İnanç, Kültür ve Mitoloji Araştırmaları Dergisi*, C. 13, Sy. 2, Ocak 2016, s. 188.

² **BAYRAKTAR**, (1994), s. 32.

med Tahir, Kayserili Davud hakkında Sırat-ı Müstakim dergisinde bir yazı kaleme almıştır.³ Kayserili Davud ile ilgili şimdiye kadar onun ilmi kişiliğinden çok mutasavvıf kimliğini ön plana çıkaran araştırmalar yapılmıştır⁴.

Kayserili Davud'un Türk Hukuk Tarihi için önemi, onun ilk Osmanlı Müderrisi olmasından ileri gelmektedir. Orhan Gazi, 1331 yılında İznik'i fethettikten sonra bir medrese yapımı için talimat vermiştir. Bu medresenin başına geçerek bir hukuk sistemi oluşturması için de, Kayserili Davud'u davet etmiştir. Molla Fenari gibi önemli mezunlar verecek bu medresesinin kuruluşu ve işleyişi de temel olarak Kayserili Davud'a bırakılmıştır.⁵

I. HAYATI VE KİMLİĞİ

Kayserili Davud'un ismi Arapça kaynaklarda *Davudu'l Kayseri*, *Davud el-Kayseri* ve Osmanlıca kaynaklarda da *Davud-i Kayseri* olarak geçmektedir; tam adı Davud bin Mahmud bin Muhammed'dir er-Rûmî el-Kayserî esSâvî'dir⁶. Onun hakkında ilk bilgilere Osmanlı Devleti'nin kuruluşunu anlatan Aşıkpaşazade tarihinden ulaşılmaktadır⁷.

Kayserili Davud, ilim çevrelerince büyük ve bilge bir kişi olarak tanınmıştır. Dinin ve milletin şerefi manasına gelen *Şerefeddin ve Mille* unvanıyla bilinmiştir. Bunun dışında Hanefi mezhebine mensup olduğu için *El Hanefi*, tasavvuf ehlinde olduğu

³ BURSALI MEHMED TAHİR, Davud-i Kayseri, Sırat-i Müstakim, 17 Mart 1327, C:6, Sy. 134, s. 55.

⁴ EKİNCİ, Ekrem Buğra. *İslam Hukuku Tarihi*, 2015, 2.Baskı, Arı Sanat Yayınevi, İstanbul; RÜSTEM, Muhammed, "Dawud El Qayserî: Notes on his life, influence end reflections on the Muhammedan Reality", *Journal of the Muhyiddin İbni Arabi Society*, Volum xxxiii, 2005, Oxford; İM-BER, Colin. *Osmanlı İmparatorluğu 1300-1650 İktidarın Yapısı* (Çev. Şiar Yalçın), 2015, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları; KILIÇ, Mahmut Erol. *İbn'ül Arabi*, 2015, I. Baskı, İsam Yayınları, İstanbul.

⁵ UZUNÇARŞILI İsmail Hakkı, *Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilatı*, 2014, 4. Baskı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, s. 3.

⁶ KARADAŞ, Çağfer, "Davud-i Kayseri ve Genel Hatlarıyla Düşüncesi", *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C. 15, sy. 2, Haziran, s. 2; BAYRAKTAR Mehmet, *Kayserili Dâvûd*, 1998, I. Baskı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara; DEMİRLİ Ekrem *Tasavvufun Altın Çağı Konevi ve Takipçileri*, 2015, Sufi Kitap, İstanbul; KILIÇ Mahmut Erol, *İbn'ül Arabi*, 2015, I. Baskı, İsam Yayınları, İstanbul; ÖZDEMİR Sema, *Davud-, Kayseri'de Varlık, Bilgi ve İnsan*, 2014, Nefes Yayınları, İstanbul; DAVUD EL-KAYSERİ, *Tasavvuf İlimine Giriş* (Çev. Muhammed Bedirhan), 2013, I. Baskı, Nefes Yayınları, İstanbul.

⁷ AŞIKPAŞAOĞLU TARİHİ (Çev. Nihal Atsiz), 2016, Ötüken Yayınları, 6. Baskı, İstanbul, s. 51; MEH-MET TAHİR, s. 55.

için de *Şeyh* gibi sıfatlarla anılmıştır⁸. Bazı kaynaklarda Kayserili Davud'un, *el-Karamani* şeklinde anılmasından bahisle onun, Karaman'da doğduğu ifade edilmiştir⁹. Ancak kaynakların çoğunluğu bu bilgiyi doğrulamaktan uzaktır. Doğum tarihi konusunda da kaynaklarda net bir bilgi yoktur. Bu konuda 1273'te Anadolu Selçuklu Devleti'nde Kadı'l Kudat olarak görevlendirilen ve 1283'te Konya'da ölen Kadı Siraceddin el Urmevi'nin Konya'ya baş kadı olarak tayin yılından yola çıkılarak bir sonuca ulaşılmaya çalışılmıştır. Kayserili Davud'un 1273'ten önce onun talebesi olması bilgisinin yanında, bu süre zarfında 12-15 yaşları arasında olması gerektiğinden hareketle, doğum tarihinin 1260 tarihi civarında olduğu sonucuna varılmaktadır¹⁰.

Kayserili Davud, doğumundan ölümüne kadar olan süreçte Selçuklulara, İlhanlılara ve Osmanlılara şahitlik etmiştir¹¹. Onun çocukluk dönemi Selçuklular zamanına, gençlik dönemi Moğol ardal devleti olan İlhanlılara, olgunluk dönemi de Osmanlı Devleti'ne tekabül etmektedir. Kayserili Davud'un doğduğu yıllarda Türk Asyası'nda bilindiği gibi Moğolların, Memlüklerin, Selçukluların, Harzemşahlar'ın ve diğer siyasi yapılar iç içe geçmiştir¹². Kayserili Davud'un yaşadığı yer ve içinde bulunduğu çağ dolayısıyla çok kültürlü bir ortamda yetiştiği söylenebilir.

Kayserili Davud'un milliyeti konusunda her ne kadar birkaç kaynakta İran'ın Sava şehrinde gelmesinden hareketle İran asıllı olduğu söylenmişse de kaynakların çoğunluğu Türk asıllı olduğunu kaydetmektedir.¹³

II. EĞİTİM HAYATI

Kayserili Davud'un eğitim hayatına ilişkin kaynaklarda ayrıntılı bilgiler bulunmamaktadır. Selçuklu Devleti'nin Anadolu'da açtığı eğitim kurumlarında mantık, fıkıh,

⁸ **BAYRAKTAR**, (1998), s. 8; **BAYRAKTAR**, Mehmet, "Davud el Kayseri'nin Felsefesi", *Temaşa Erciyes Üniversitesi Felsefe Bölümü Dergisi*, Sy.3, Ocak 2015, s. 6-29; **KÜÇÜK**, Osman Nuri, "Davud el Kayseri'ye Göre Gerçek Sevgi", *Temaşa Erciyes Üniversitesi Felsefe Bölümü Dergisi*, Sy.3, Ocak 2015, s. 61-77; **ÇAKMAKLIOĞLU**, M. Mustafa, "Davud el Kayseriye Göre Sufi Epistemolojisinin Temel Bir Kavramı Olarak "Keşf" ve Türleri", *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C.6, Sy. 4, Ocak 2017, s.247-261; **ŞAHİN**, Hasan, "Davud el Kayseri'ye Göre Allah'ın Kelamı", *Temaşa Erciyes Üniversitesi Felsefe Bölümü Dergisi*, Sy.3, Ocak 2015, s. 30-43; **YILMAZ**, Sadi, "Davud Kayseri'de Varlık, Bilgi ve İnsan", *Milel ve Nihal: İnanç, Kültür ve Mitoloji Araştırmaları Dergisi*, C. 13, Sy.2, Ocak 2016, s. 188-194.

⁹ **Osmanlı Ansiklopedisi**, 2006, Türkiye Gazetesi Yayınları, s.172.

¹⁰ **BAYRAKTAR**, (1998), s. 8.

¹¹ **DAVUD EL KAYSERİ**, *Mukaddemât Fusus'ül Hikeme Giriş*, (çev. Turan Koç ve Mehmet Çetin-kaya), 2015, 3. Baskı, İnsan Yayınları, İstanbul, s. 9.

¹² "Türk Asyası" kavramı, bu çalışmada özellikle orta çağda Türk devlet teşkilatlarının teşekkül ettiği yerleri tanımlamak için kullanılmıştır.

¹³ **BAYRAKTAR** (1998), s. 8-9.

kelam gibi akli ilimlerin yanında dini ilimler ve Arapça öğrendiği varsayılmaktadır. Genel olarak Kayserili Davud'un tahsil hayatına Kayseri'de başladığı kabul edilmektedir. Kimi kaynaklarda ise ilk eğitim hayatına Karaman'da başladığı geçmektedir. Kayserili Davud, hukuk, mantık, matematik gibi dersleri Kadı Siraceddin Urmevi, Abdurrezak Kaşani¹⁴ gibi hocalarından okumuştur¹⁵. Kadı Siraceddin, Kayserili Davud'un Kahire'ye gitmeden önce Kayseri'de iken kendisinden hukuki, dini ve akli ilimleri okuduğu hocasıdır.¹⁶ Kadı Siraceddin devrinin fıkıh, fıkıh usulü, kelam, felsefe ve mantık ilimlerinde önde gelen şahsiyetlerindendir. Zira Kayseri'de görev yaptıktan sonra Anadolu Selçuklu Devleti'nin merkezinde baş kadılık makamına kadar yükselmiştir.

Kayserili Davud, dini ve akli ilimlerin bir kısmını Kayseri'de öğrendikten sonra daha yüksek tahsil imkanlarının olduğu Mısır'a gitmiştir.¹⁷ Kayserili Davud'un Mısır seyahati ve orada kimlerden hangi dersleri aldığı tam manasıyla bilinmemektedir¹⁸. Aynı şekilde Anadolu'ya ne zaman döndüğü de belli değildir. Mısır'dan dönüşünden sonra doğrudan Bursa'ya gittiğine ilişkin bazı kayıtlarda bilgilere rastlamak mümkündür. Bunun yanında Azerbaycan'a gittiği ve orada ünlü sufi Abdurrezak El Kaşani ile tanıştığı ve onun ders halkasına girip, Şeyh-i Ekber olarak bilinen Muhyiddin İbn Arabi'nin ekolüne dahil olduğunu yazdığı eserlerde bizzat kendisi dile getirmiştir¹⁹. Bazı eserlerde onun, Konya'da İbn Arabi'nin üvey oğlu olan Sadreddin Konevi'den de ders okuduğu yazmakta ise de bu hadise tarihen mümkün görünmemektedir. Kayserili Davud, "Vahdet-i Vücut" fikriyle Sadreddin Konevi vasıtasıyla değil; onun öğrencisi olan Abdurrezak el-Kaşani vasıtasıyla tanışmıştır. Ayrıca Kayserili Davud'un tahsil amacıyla Konya'ya geldiğine ilişkin herhangi bir rivayet bulunmamaktadır. Diğer yandan İbn Arabi'nin Şam'da ölümünden (1240) sonra Sadreddin Konevi'nin Konya'ya geri dönüşü 1254 yılındadır. Bu tarihte henüz Kayserili Davud doğmamıştır²⁰. Tüm bu bilgiler ışığında Sadreddin Konevi'nin, Kayserili Davud'un doğrudan hocası olmadığı sonuç olarak çıkmaktadır.

¹⁴ Abdurrezak El-Kaşani, İran-Azerbaycan coğrafyasında ve İlhanlıların hüküm sürdüğü dönemde Kâşân bölgesinde yaşamıştır. İbn Arabi'nin yolundan gitmiş ve vahdet-i vücud anlayışını izah eden eserler kaleme almıştır. Abdüssamet Netenzi'nin öğrencilerindendir. Kayserili Davud'un tasavvufta şeyhidir. 1329'da vefat etmiştir.

¹⁵ BAYRAKTAR Mehmet, *Kayserili Davud*, 1988, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, s. 11.

¹⁶ KARAMAN, Hayrettin, *İslam Hukuk Tarihi*, 2011, 8. Baskı, İz Yayıncılık, İstanbul, s. 268.

¹⁷ MEHMET TAHİR, s. 55.

¹⁸ BAYRAKTAR, (1988), s. 11.

¹⁹ DAVUD EL-KAYSERİ, (2015), s. 9.

²⁰ BAYRAKTAR, (1988), s.11.

III. MÜDERRİS OLARAK TAYİNİ

Babası Osman Gazi'nin ölümü üzerine beyliğin başına geçmiş olan Orhan Bey, 1331'de İznik'i fethetmiş ve burada bir medrese kurmayı düşünmüştür. Zira İznik hem bir eski Selçuklu başkenti olması hem de Hristiyanlık aleminde çok önemli yeri olan “*Büyük Konsülün*” yıllar önce burada toplanmış olmasıyla ayrı bir değer taşımaktadır.²¹ Orhan Gazi, 1336 yılında medresenin inşaatını bitince müderrisliğine günlük otuz akçe maaşla Kayserili Davud'u getirmiştir²². Kayserili Davud, ölümüne kadar bu görevde kaldı ve bu görevdeyken tanınmasına vesile olan eserlerini kaleme aldı. Kayserili Davud'un ilk Osmanlı medresesi olan İznik'te hangi dersleri okuttuğu bilinmemektedir. Bununla birlikte Anadolu Selçuklu Devleti'nin medrese sisteminden pek uzaklaşmış olduğu düşünülmektedir. Buna göre bu medresede mantık, kelam, matematik, astronomi ilimlerinin yanı sıra geleneğe uygun olarak dini ilimleri de okuttuğu varsayılmaktadır²³. Bu varsayımın dayanağı Kayserili Davud'un ders okuduğu Kadı Siraceddin Urmevi'nin dini ilimler ve mantık konusunda devrinin en ileri gelenlerinden sayılması ve diğer hocası olan Abdurrezak el Kaşani'nin de söz konusu ilimlerde temayüz etmesidir.

IV. ESERLERİ

Kayserili Davud, kelam, felsefe ve tasavvuf konularına ilişkin eserler vermiştir. Bu eserlerin bir kısmını bizzat kaleme almıştır. Bir kısmı ise alanlarında başka eserlere yaptığı şerhlerdir. Bir kısmı da onun yazmamış olmasına rağmen onun tarafından yazılmış gibi gösterilerek ilim dünyasında dolaşan uydurma eserlerdir. Kayserili Davud, eserlerini Arapça olarak kaleme almıştır²⁴.

A. BİZZAT KALEME ALDIĞI ESERLER

Kayserili Davud'un bizzat kaleme aldığı eserleri içerisinde öncelikle zaman felsefesi konusunda yazdığı “*Nihayet'ül Beyan fi Dirayeti'z Zaman*” adlı eserden bahsedilmelidir. Bu eserinde zaman mefhumunu inceleyip zaman felsefesine yeni bir bakış getirmeye çalışmaktadır. Kayserili Davud, Aristo'nun ve Ebu'l Berakat el Bağdadi'nin zaman hakkındaki görüşlerini eleştiriler getirerek yeni bir zaman tanımı yapmıştır. Ona göre zaman, varlıklardaki özlerin birbirleriyle münasebetleriyle açıklanabilecek bir ölçüdür. Yazarın diğer bir eseri *Tahkiku Mâ'l Hayât ve Keşfu Esrârî'z Zulumat'* (*Hayat Suyunu Tahkik ve Karanlıkların Esrarını Keşfetmek*)tir. Bu eserinde Hızır (a.s) 'ın

²¹ TURAN, s. 257; MEHMET TAHİR, s. 55.

²² AŞIKPAŞAZADE, (çev. Hüseyin Nihal Atsız), Ötüken Yayınları, s. 51; UZUNÇARŞILI, s. 3.

²³ BAYRAKTAR, (1998), s. 10.

²⁴ Bu çalışmada Kayserili Davud'un eserlerden bir kısmının farklı adlarla Türkçe yayınlanan tercümelelerinden istifade edilmiştir; MEHMET TAHİR, s. 55.

peygamber mi yoksa veli bir şahsiyet mi olduğuna ilişkin süregelen tartışmaları açıklayıp sunduğu delillerle Hızır'ın şeriat sahibi olmayan bir peygamber olduğunu ve dünyada artık cismani şekilde yaşamadığını ortaya koymaya çalışmıştır. Söz konusu çalışma farklı kaynaklarda *Risale fi Beyanı ahvali'l Hızır* olarak da geçmektedir²⁵.

Bir diğer eseri *Keşfu'l Hicab An Kelâmı Rabbi'l Erbab (İlahi Kelamın Üzerindeki Örtüyü Kaldırmak)* adını taşımaktadır. Kayserili Davud, *Matla'u Husus* adlı bir diğer eserinin girişinde bu eserine atıf yapmıştır. Buna göre bu eser 1331'den önce yazılmıştır. Bu çalışmasında Allah'ın Kelâm sıfatını işleyerek önce Mu'tezile'nin²⁶ sonra Hambeli-Kerrâmiye²⁷ ekolüne bağlıların konuyla ilgili görüşlerini açıklamış ve bu görüşlerin tahlilini yapmıştır. Eserinin sonuna doğru ise konuyu "Vahdet-i Vucud" düşüncesi etrafında izah etmiştir. Yine bizzat kaleme aldığı diğer bir eseri *Esâsu'l Vahdaniye ve Menbe'ul Ferdaniyye (Vahdet-i Vücutun Esasları ve Teklik-Çokluk Mefhumu)*dir. Bu eserinde ise Vahdet-i Vücut merkezinde "Birlik, çokluk" meselesini ele almıştır²⁸.

B. ŞERH ESERLERİ

Kayserili Davud'un en önemli şerh eseri "*Matla'ul Hususi'l Kelim fi Ma'ani Fususul Hikem*" adındaki "*Fusus'ul Hikem*" adlı esere yazdığıdır. Fusus'ül Hikem eseri, İbn Arabî'ye aittir ve bir giriş bölümünden sonra Kur'an-ı Kerim'de bahsi geçen yirmi yedi peygambere atıfla yirmi yedi bölümden oluşmuştur²⁹. Arapça kökenli *Fass* kelimesi, yüzüklerin ortasına yerleştirilen değerli taş anlamına gelmektedir. Bu bağlamda *Fusus'ul Hikem* ibaresi, hikmetlerin değerli taşları anlamındadır. Fususi'l Hikem'in tasavvufun neredeyse tüm meselelerini ele alındığı on iki bölümden oluşan bir girişi vardır. Kayserili Davud bunu *Mukaddemat*³⁰ olarak adlandırmıştır³¹. Fusus'ül Hikem,

²⁵ BAYRAKTAR, (1998), s.18; MEHMET TAHİR, s. 55.

²⁶ Mu'tezile: Sözlükte *ayırarak, uzaklaştırmak* anlamına gelen *azl* kelime kökünden türemiştir. Bkz. ÇELEBİ, İlyas "Mu'tezile", *DiA*, 2006, C. 31, s. 391-401.

²⁷ Kerramiye: İlk başlarda Mürcie' nin (Bütün Müslümanları, imanlarından dolayı Allah'ın velileri olarak gören görüş) safılarında yer almışken, daha sonraları fihi ve itikadi olarak müstakil bir gruba dönüşen düşünce yapısıdır. İtikadi olarak bu düşüncede olanlar, Allah'ı *zât'ın birliği* çerçevesinde tanımlamıştır. Ayrıca, "*Rahman, arşı kuşatmıştır*" ayetine (Taha 20/5) dayanarak, Allah'ın arşa dokunduğunu ve arşın O'nun mekânı olduğunu ispatlamaya çalışmışlardır. Bkz. Sönmez KUTLU, "Mürcie", *DiA*, 2006, C.32, s.295.

²⁸ BAYRAKTAR, (1998), s. 19; MEHMET TAHİR, s. 55.

²⁹ DAVUD EL KAYSERİ, *Mukaddemat Fusus'ül Hikeme Giriş*, (çev. Turan Koç ve Mehmet Çetin-kaya), 2015, 3. Baskı, İnsan Yayınları, İstanbul, s. 13; MEHMET TAHİR, s. 55.

³⁰ Mukaddemat: Arapça bir sözcük olup "Girişler" anlamına gelmektedir. Tasavvufi meselelerin konu konu izahının basit girişler seviyesinde anlattığı için eser bu adı almıştır.

³¹ BAYRAKTAR, (1998), s. 20.

Osmanlılar arasında tasavvufun yayılmasına ve İbn Arabî'nin derecesinin -her ne kadar aleyhinde olanlar varsa da- "Şeh'ül Ekber" derecesine çıkmasına katkıda bulunması³² nedeniyle Kayserili Davud'un bu eseri de ayrı bir kitap şeklinde³³ değerlendirilmiştir. Bu eser Cengiz Han İmparatorluğunun İran ve Azerbaycan topraklarında kurulan ardıl devleti olan İlhanlıların veziri Gıyaseddin Muhammed ibn Reşidüddin Fazlullaha ithaf edilmiştir³⁴. Fusus'ul Hikem'e yazılan şerhler arasında en önemlisi bu eserdir. Fusus'un anlaşılmasındaki zorluk bu eserle giderilmiştir. Öyle ki Fusus şerhleri kendisinden sonra onun yazdığı şerhe şerh şeklinde yazılmıştır³⁵.

Kayserili Davud'un diğer bir şerh eseri *Kaside-i Hamriyye* adlı esere yazdığıdır. Bu eserinde de İbn Farız'ın şiiri olan ve ilmi çevrelerce *Hamriyye Kasidesi* olarak adlandırılan eserini şerh etmiştir³⁶. Bu kasidede ilahi aşk işlenmiştir. Kayserili Davud bu eserini İlhanlı Devleti'nin veziri olan Abdülkafi ibn Abdullah Tebrizi'ye ithaf etmiştir.³⁷ Serh eserin girişinde "Ben gizli bir hazine idim, tanınmak istedim, bu sebeple yaratıklarımı yoktan var ettim ve onlara sevgimle nimetleri açtım" kutsi hadisi geçmektedir³⁸.

Şerh eserleri içinde zikredilmesi gereken bir diğeri ise *Şerhu'l Kasideti't Taiyye'dir*. İbn Farız'ın tasavvuf konulu *Kaside-i Taiyye-i Kübra* eserine yazılan şerhte çeşitli tasavvufi meseleler izah edilmiştir³⁹. Kayserili Davud'un bir diğer şerh eseri, hocası Abdurrezzak El Kâşânî'nin *Kitabu't Tevlati'l Kur'âni'l Kerim* eserinin besmele konusunda yaptığı izahlara ilişkindir.⁴⁰

Bu eserlerin yanında Kayserili Davud'a atfedilen ancak onun yazdığı şüpheli olan bazı eserler vardır. Bunlar: *Şerhu'l An Kail Mağrib*, *Şerh'u Menazil'il Sairin*, *Şerhu'l Esmail Hüsna*, *Risaletü'l İrade*, *Risaletü'l Marmûza*, *Şerh'ul Kitabı'l Hucûb'dur*. Kayserili Davud'a ait olduğu iddia edilen ancak uydurma olduğu tesbit edilenler ise: *Şerhu'l*

³² Osmanlı Devleti'nin kuruluş yıllarında tasavvufun yayılmasının Moğol istilaları sonucunda halkın bozulan kuvveti ve kırılan maneviyatına karşı bir psiko-sosyal bir güç olması hakkında bkz. **TURAN**, Osman, *Türk Cihan Hakimiyeti Mefkuresi Tarihi*, 2018, 27. Baskı, Ötügen Yayınları, İstanbul, s. 257.

³³ **DEMİRLİ**, s. 38.

³⁴ Bu vezir Musevi inancında iken Müslüman olan ve Selçuklu tarihini *Camiüttevarih* adıyla yazan Reşidüddin Fazlullah'ın oğludur.

³⁵ Bahsi geçen vezir, 1336 yılında siyasi bir suikast ile öldürülmüştür. Eserin bu tarihten önce yazıldığı anlaşılmaktadır.

³⁶ **DAVUD EL KAYSERİ**, *Aşk Şarabı ve Hayat: Kaside-i Hamriyye Şerhi*, (Çev. Turan Koç ve Mehmet Çetinkaya), 2015, 3. Baskı, İnsan Yayınları, İstanbul, s. 15.

³⁷ **BAYRAKTAR**, (1998), s. 21; **MEHMET TAHİR**, s. 55.

³⁸ **DAVUD EL KAYSERİ**, (2015), s.16; **BAYRAKTAR**, (1998), s. 20.

³⁹ **BAYRAKTAR**, (1998), s. 20.

⁴⁰ **BAYRAKTAR**, (1998), s. 21.

*Aruzi'l Endelusi, Kurretu Ayni's Şuhud ve Mir'atu'l Arâ'isi Ma'ani'l Ğayb ve'l Vücut, Şerhu'l Hadisi'l Erbain, Şerhu'l Fera'iz*⁴¹.

V. GÖRÜŞLERİ

Kayserili Davud'un eserlerinde ön plana çıkan günümüz müellif eserlerde de atıf yapılan önemli görüşleri bulunmaktadır.

A. AŞK GÖRÜŞÜ

Muhabbetin fazla ve aşırı olduğu haller *aşk* olarak adlandırılır. *Aşk* kelimesi, sarmaşık kelimesine de kök olan *ışk* kökünden gelir. Buna göre *aşk*, sevenin bütün benliğini kaplaması durumudur⁴². Allah'a muhabbet halinde *aşk* kavramının kullanılıp kullanılamayacağı hususu tartışmalıdır. Bazılarına göre Allah'a olan muhabbeti ifade etme konusunda *aşk* kelimesi kullanılamaz; ancak Mevlâna, Gazali gibi sufilere göre *aşk* kelimesinin derinden sevmek anlamına binâen yaratan ve yaratıcı ilişkisi *aşk* kavramıyla da izah edilmesinde bir mahsuru yoktur. İbn Arabi ve takipçileri ise Allah'ın ihata edilememesi halinden hareketle muhabbet kavramını öne çıkarırlar ve *aşk* kelimesinin kul-yaratan arasındaki ilişkiyi izah ederken kullanılmasını uygun görmezler. Kayserili Davud, aşkın insan gözünü kör ettiğinden bahseder ve *aşk* sahiplerinin mantıklı davranmadıklarını beyan eder. Bu yüzden aşktan uzak durulması gerektiğini öğütler. Kayserili Davud'un bu görüşü bazı doktorların aşkı bir tür vesvese kökenli psikolojik bir hastalık olarak görmesinde de kendini göstermektedir. Kayserili Davud'a göre her şeyin bir kemali yani en üst mertebesi vardır ve o kemâl ilgili şeyin sevgilisi yani mahbubudur. İbn Arabi'nin "*Seven aslında yine kendini sevmektedir*" ve Mevlâna'nın "*Aynadaki sen sana meftun olan senden başkası değil*" sözleri Kayserili Davud'un düşüncelerinin paralelinde değerlendirilmektedir. Yine Kayserili Davud'a göre hakiki manada en büyük muhabbet; zahir, batın, ilim, keşif ve şühud bakımından mevcut olanların en kâmil insanı olan Hz. Muhammed'e (sav) duyulan muhabbettir. Bu sevginin kemal noktası da insanı kendi yaratıcısına götürmektedir⁴³.

B. MUHABBET GÖRÜŞÜ

Varlık mertebeleri, Allah'ın isimleri arasında çeşitli tasniflere tabi tutulur. Ekberi geleneğin takipçisi olan Kayserili Davud, muhabbet kavramını beş kısma ayırarak inceler. Kayserili Davud'a göre muhabbetin ilk kısmı, Allah'ın zatına duyulan muhabbettir. Bu muhabbetin delili "*Şüphesiz ki Allah, alemlerden ganidir*" ayetidir.⁴⁴ Allah,

⁴¹ BAYRAKTAR, (1998), s. 22.

⁴² DAVUD EL KAYSERİ, (2011), s. 67.

⁴³ KÜÇÜK, s. 72.

⁴⁴ ALİ İMRAN 3/97.

alemlerin varlığından önce ve sonra vardır. Âlem, esmâ ve sıfatı gereğidir; yoksa zatının gereği değildir. Buna göre muhabbet-i zatiye kişinin Allah'a olan muhabbetidir. Muhabbetin ikinci kısmında, Allah'ın sıfatlarının ve isimlerine olan muhabbet bulunmaktadır. Bu muhabbette kişinin, Allah'ın isimlerinden her birisinin, ilahi zattan, kendi zuhur ve tecellilerini istemesidir. Muhabbetin üçüncü kısmı Allah'ın fiillerine olan muhabbettir. Kayserili Davud bu muhabbetin delili olarak Rahman Suresinin 29. ayetinde geçen "O her an bir iştendir" ifadesini göstermektedir⁴⁵. Buna göre bu muhabbet Allah'ın "Celal" ve "Cemal" isimlerinin tecellisinden ortaya çıkan ilahi oluşların meydana getirdiği muhabbettir. Muhabbet'in dördüncü kısmı Allah'ın yarattıklarına olan muhabbettir. Allah'ın zatında mevcut olan muhabbetin bu eserler yani yaratılmışlar vasıtasıyla ortaya çıkan muhabbetidir. Kayserili Davud "Her güzelin güzelliği O'nun cemalindedir" ifadesiyle bu muhabbeti açıklamıştır. Kayserili Davud'un varlık mertebeleri ve kemal arasında kurduğu irtibata ait olarak muhabbeti daha üstün ve kuvvetli olan daha kâmil ve yücedir⁴⁶.

C. HAKİKİ MUHABBETE ERİŞME GÖRÜŞÜ

Kayserili Davud, *Er-Risale* eserinin girişinde, ehli zevk olarak ifade ettiği ariflerin gösterdiği hakiki manada muhabbete erişmeyi diğer tasavvufi konularda olduğu gibi sadece akıl yoluyla erişilebilen bir husus olmadığını zikretmiştir. Ona göre hakiki manada muhabbete erişebilme yetisi ancak seçilmiş kulların vasıflarındandır. Bu kulların niteliklerini izah ederken şunları yazar: onlar ruhları cemal ve celal tecellisi ile dirilmiş, akılları berraklaştırılmış, sadırları açık ve temizlenmiş mü'minlerdir.

Tasavvuf geleneğinde var olan ve üzerine sayısız eser yazılmış olan, divan edebiyatına da yol gösteren diğer bir mevzu olan ilahi aşk- şarap ile sarhoş olma benzetmelerine ilişkin de zikredilen mü'min kulların sadırları "Selsebil" şarabıyla⁴⁷ doldurulmuştur der. Ayrıca Kayserili Davud, hakiki muhabbete nail olmuş müminlerin sadırlarının inşirah (ferahlık) bulmuş olarak zencebil mizaç⁴⁸ sahibi kimseler olduğunu ifade eder. Bu kişiler Allah'ın cemalinin nuruyla aydınlanmıştır. Yine bu kişilerde Allah'ın

⁴⁵ RAHMAN 55/29.

⁴⁶ KÜÇÜK, s. 76.

⁴⁷ İbn-i Farız'ın meşhur *Hamriyye Kasidesi*'nde geçen "Sevgiliyi anarak şarap içtik biz; sarhoş olduk daha üzüm bağları yaratılmadan" ifadelerinden de anlaşılacağı üzere söz konusu kişiler gerçek muhabbete erişmeyi ifade ederken "Biz sarhoş olduğumuz vakit üzüm bile yaratılmamıştı" kavramlarıyla ruhlar alemindeki ilahi sarhoşluğa atıf yapmaktadırlar. DAVUD EL KAYSERİ, (2015), s. 29. Yine divan şairi olarak *Selimi* mahlasıyla "Ademden gelmeden bezm-i vücûda bâde ol demden; Lebün esrârının biz vâlih ü hayrânınız cânâ "Henüz kadeh yaratılmamıştı ki biz senin aşkınla sarhoş olmuştuk" ifadeleriyle I.Selim de bu konuya gönderme yapmıştır.

⁴⁸ İnsan Suresinin 17. ayetinde geçen hoş kokulu bir baharat adı.

hüsn ve cemalinden ötürü sürekli bir hayran olma durumu, sürekli bir coşkunluk (heyman) hali vardır. Kayserili Davud'un muhabbete dair olan bu görüşleri, Şeyhü'l Ekber İbn Arabî'nin *Fütuhâtı Mekkiye* isimli eserinin muhabbet konusu başlığı altında da düzenlenmiştir.

Kayserili Davud, İnsan Suresi'ndeki ayetleri delil göstererek, "*İyiler, ise kâfur katılmış bir kadehten cennet şarabı içerler. Bu Allah'ın has kullarının içtikleri ve akıttıkça akıttıkları bir pınardır*"⁴⁹ hakiki muhabbet sahibi kimselerin, bu muhabbete henüz nail olamamış kişilere *ilahi şarabı* ikram ettiğini söylemektedir.⁵⁰

D. PEYGAMBERLİK, VELİLİK VE HAYAT SUYU GÖRÜŞÜ

Kayserili Davud'a göre nübüvvet, ilahi emir ile dünyaya taalluk eden gizli manaların ve şeriatın peygambere Cebrail aracılığıyla vahyedilmesidir. Velilik ise *yakınlık* manasına gelen *veli* kelimesinden türeyen ve kişinin yaratıcısına yakınlık duyarak onun ahlakıyla ahlaklanması demektir. Ona göre nübüvvet yani peygamberlik, Allah'ın zahir ismindendir. Bundan dolayı her nübüvvet makamı sahibi olan nebi, bir velidir. Ancak her veli, peygamber değildir⁵¹.

Kayserili Davud, suyu, rahmânî nefes, külli madde ve asıl cevher olarak açıklayarak suyun, hayatın sırrı olduğunu ifade eder. Ona göre su varlığın temeli olarak tüm unsurları kendisinde bulunduran bir varlıktır. Kayserili Davud bu düşüncesinin kaynağı olarak da "...her şeyi sudan meydana getirdik..." mealindeki ayeti göstermektedir⁵². Kaf Suresinde "*Gökten bir su indirdik*"⁵³ geçen su ifadesini İbn Abbas, ilim olarak tefsir etmiştir⁵⁴. Buna göre su, bir taraftan ilahi bir var oluşu; hayatı ve ilahi bilgiyi temsil ederken bir taraftan da hayatın kendisini, sırrını temsil etmektedir⁵⁵.

VI. VEFATI

Kayserili Davud, ölümüne kadar olan sürede İznik'teki müderrislik görevini sürdürmüştür. Hicri 751 / Miladi 1350 yılının Mart ayında İznik'te vefat etmiştir. Bazı kaynaklarda mezarının Çandarlı Halil Paşa Camii karşısında bugün *Çınardibi* denen mevkide olduğuna ilişkin kayıtlar geçmektedir.⁵⁶ Ayrıca Seydi Ali Reis'ten naklederek İbrahim Hakkı Konyalı, Kanunu Sultan Süleyman'ın Konya'dan Kayseri'ye geçtiğine ilişkin

49 İNSAN 76/5-6.

50 KÜÇÜK, s. 66.

51 DAVUD EI KAYSERİ, *Ledünni İlim ve Hakiki Sevgi*, 2011, 2. Baskı, Kurtuba Kitap, s. 31.

52 ENBİYA,21/30.

53 KAF, 50/9.

54 DAVUD EL-KAYSERİ, (2011), s. 35.

55 BAYRAKTAR, (1998), s. 29;

56 Bursalı Mehmet Tahir bizzat ziyaret ettiğini bildirmektedir. MEHMET TAHİR, s. 55.

aktarımlarında, Kanununun Kayseri'de metfun bulunan bazı ulemanın kabrinin yanında Kayserili Davud'un da mezarını ziyaret etmiş bulunduğunu ifade etmektedir. Ancak bu konuda farklı görüşler de bulunmaktadır⁵⁷.

SONUÇ

Çalışmamızda, Osmanlı Devleti'nin kuruluşunda Orhan Gazi tarafından fethe edilen İznik'te kurulması planlanan medreseyi Osmanlı Devleti'nin hukuk merkezi haline getiren Kayserili Davud'un hayatına, eserlerine ve fikirlerine dair bir bakış sunmaya çalıştık. Orhan Gazi İznik'in fethinden sonra bu tarihi şehirde yapılacak eğitim kurumunu dizayn etmek üzere Anadolu'da Selçuklu mirası olan birçok bilim adamı arasından Kayserili Davud'u seçmiştir. Kayserili Davud'un yaşamı, eserleri ve fikirleri onun çok yönlü bir hukuk ve bilim insanı oluşu bu seçimde etkili olmuştur. Kayserili Davud'un kurup sistemleştirdiği ve ölene kadar görev yaptığı yer olan İznik Medresesi, başta Molla Gürani olmak üzere birçok hukukçu ve devlet adamı yetiştirmiştir.⁵⁸ Bu kişiler şehzade hocalığından padişah danışmanlığına, toprak tahririnden kadılıklara uzanan geniş bir yelpazede devlete hizmet etmişlerdir. İznik'te kurulan medrese birkaç yüz yıl sonra Osmanlı'nın muhteşem yüzyılını başlatacak olan bilim, hukuk ve sanat adamlarının da yetişmesi için uygun zemin hazırlamıştır.

Kayserili Davud, Türk Hukuk Tarihinde önemli bir portredir. Bu önemi onun hem Osmanlı Hukuk Sistemi'nin merkezi olan ilk medresesini sistemleştiren hukuk adamı olmasından hem de Şeyhü'l Ekber Muhyiddin İbn Arabi'nin *Vahdet-i Vücut* düşüncesinin önemli bir takipçisi olmasından ileri gelmektedir.

⁵⁷ BAYRAKTAR, (1998), s. 13.

⁵⁸ Kayserili Davud, göreve başlamasından itibaren vefatına kadar geçen sürede on beş yıl İznik'teki medresede faaliyette bulunmuştur.

KAYNAKLAR

- AŞIKPAŞAOĞLU**, *Aşıkpaşa Tarihi* (çev. Hüseyin Nihal Atsız), 2016, 6.Baskı, Ötüken Yayınları, İstanbul.
- BAYRAKTAR**, Mehmet, "Davud el Kayseri'nin Felsefesi", *Temaşa Erciyes Üniversitesi Felsefe Bölümü Dergisi*, Sy. 3, Ocak 2015, s. 6-29.
- BAYRAKTAR**, Mehmet, "Davud el- Kayseri", *TDV İslam Ansiklopedisi*, 1999, C. 9, s. 32-33.
- BAYRAKTAR**, Mehmet, *Er-Resail*, 1997 I. Baskı, Kayseri, Büyük Şehir Belediyesi Yayınları, İstanbul.
- BAYRAKTAR**, Mehmet. *Kayserili Dâvûd*, 1998, I. Baskı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- BURSALI MEHMET TAHİR**, "Davud-i Kayseri", *Sırat-ı Müstakim*, 17 Mart 1326, C. 5, Sy. 134, s. 55.
- ÇAKMAKLIOĞLU**, M. Mustafa, "Davud el Kayseriye Göre Sufi Epistemolojisinin Temel Bir Kavramı Olarak "Keşf" ve Türleri", *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 6, Sy. 4, Ocak 2017, s. 247-261.
- ÇELEBİ**, İlyas "Mu'tezile", *DİA*, 2006, C. 31, s. 391-401.
- DAVUD EL KAYSERİ**, *Mukaddemat*, (Çev. Hasan Şahin, Turan Koç, Seyfullah Sevim), 1997, Kayseri Büyük Şehir Belediyesi Yayınları, İstanbul.
- DAVUD EL-KAYSERİ**, *Er-Resail* (Haz: Mehmet Bayraktar), 1997, Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul.
- DAVUD EL-KAYSERİ**, *Kaside-i Hamriyye Şerhi Aşk Şarabı ve Hayat*, (Çev. Turan Koç, Mehmet Çetinkaya), 2015, 3.Baskı, İnsan Yayınları, İstanbul.
- DAVUD EL-KAYSERİ**, *Ledünni İlim ve Hakiki Sevgi* (Çev. Mehmet Bayraktar), 2011, Kurtuba Kitap, II. Baskı, İstanbul.
- DAVUD EL-KAYSERİ**, *Tasavvuf İlimine Giriş* (Çev. Muhammed Bedirhan), 2013, I. Baskı, Nefes Yayınları, İstanbul.
- DEMİRLİ**, Ekrem, *Tasavvufun Altın Çağı Konevi ve Takipçileri*, 2015, Sufi Kitap, İstanbul.
- EKİNCİ**, Ekrem Buğra, *İslam Hukuku Tarihi*, 2015, 2.Baskı, Arı Sanat Yayınevi, İstanbul.
- GÜNDÜZ**, İrfan. *Osmanlılarda Devlet- Tekke Münasebetleri*, 2013, 3.Baskı, Elips Kitapları, İstanbul.
- İMBER**, Colin. *Osmanlı İmparatorluğu 1300-1650 İktidarın Yapısı* (Çev. Şiar Yalçın), 2015, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 294-296.

- KARAMAN**, Hayrettin. *İslam Hukuk Tarihi*, 2011, 8.Baskı, İz Yayıncılık, İstanbul.
- KARATAŞ**, Çağfer, “Davud-i Kayseri ve Genel Hatlarıyla Düşüncesi”, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* C.15, Sy. 2, Haziran 2006, s. 1-17.
- KILIÇ**, Mahmut Erol, *İbn'ül Arabi*, 2015, I. Baskı, İsam Yayınları , İstanbul.
- KÜÇÜK**, Osman Nuri, “Davud El-Kayseri'ye Göre Gerçek Sevgi”, *Temaşa Erciyes Üniversitesi Felsefe Bölümü Dergisi*, Sy.3, Ocak 2015, s. 61-77 s. 61-76.
- NICHOLSON**, Reynold A. *The Mystics of İslam*, (çev. Mehmet Dağ, Kemal Işık, Ruhi Fiğdanlı, Abdulkadir Şener, Rami Ayas, İsmet Kayaoğlu), 1978, Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul.
- ÖZDEMİR**, Sema. *Davud, Kayseri'de Varlık, Bilgi ve İnsan*, 2014, Nefes Yayınları, İstanbul.
- RÜSTEM**, Muhammed, “Dawud El Qayserî: Notes on his life, influence end reflections on the Muhemmedan Reality” , *Journal of the Muhyiddin İbni Arabi Society*, Volum xxxiii, 2005, Oxford.
- ŞAHİN**, Hasan, “Davud el Kayseri'ye Göre Allah'ın Kelamı”, *Temaşa Erciyes Üniversitesi Felsefe Bölümü Dergisi*, Sy.3, Ocak 2015, s. 30-43.
- TURAN**, Osman, *Türk Cihan Hakimiyeti Mefkuresi Tarihi*, 2018, 27. Baskı, Ötüken Yayınları, İstanbul.
- UZUNÇARŞILI**, İsmail Hakkı *Osmanlı Devletinin İlimiyet Teşkilatı*, 4.Baskı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2014, Ankara.
- YILMAZ**, Sadi, “Davud Kayseri'de Varlık, Bilgi ve İnsan”, *Milel ve Nihal: İnanç, Kültür ve Mitoloji Araştırmaları Dergisi*, C. 13, Sy. 2, Ocak 2016, s. 188-194.